

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

08

lutego 2020

sobota

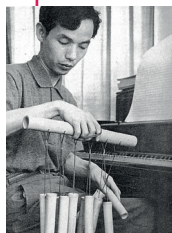
18:00

Wrocław, NFM, Sala Czerwona

Portrety

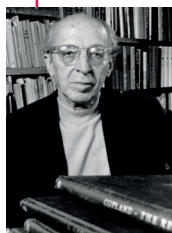
F. Bottigliero

T. Takemitsu

Y. Akutagawa

A. Copland

Francesco Bottigliero – dyrygent

Giovanni Punzi – klarnet

NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Francesco Bottigliero (*1974)

Marilena

Cuatro retratos españoles (wersja na orkiestrę smyczkową)

I. Señor Pablo

II. Don Salvador

III. Gaudí

IV. Federico García

Hommage à Poulenc z *Clarinet portraits*

[35']

***

Francesco Bottigliero *Muzyka trwa*

Tōru Takemitsu (1930–1996) *Music of Training and Rest*

Yasushi Akutagawa (1925–1989) *Triptyque*

I. Andante

II. Berceuse

III. Presto

Aaron Copland (1900–1990) *Koncert klarnetowy*

I. Slowly and expressively – Cadenza

II. Rather fast

[45']

Portrety szkicowane dźwiękiem

Artur Bielecki

Dzisiejszy koncert nosi tytuł *Portrety* i rzeczywiście jego program jest pełen „muzycznych wizerunków”. Myślę jednak, że najbardziej inspirującym z nich będzie portret włoskiego artysty, od lat związanego z Wrocławiem i polską kulturą – Francisca Bottiglieri, dyrygenta, kompozytora, pianisty i wielbiciela malarstwa. Odebrał on wszechstronne wykształcenie w materii muzycznej, dość wspomnieć, że wśród jego dyrygenckich mistrzów był sam Carlo Maria Giulini. Posiadał znaczący dorobek zarówno jako dyrygent (współpracował m.in. z Operą Wrocławską), jak i kompozytor.

Jako że Bottiglieri pochodzi z kraju belcanta, pozostaje zwolennikiem muzyki tonalnej – tonalność jest dla niego kluczem do tego, „by muzyka mogła coś komunikować” słuchaczowi. Tego wieczoru usłyszymy kilka utworów artysty. Tytułem kompozycji *Marilena* stało się imię nieżyjącej już matki przyjaciela kompozytora. Początkowo utwór stanowił część *Suity zoologicznej* na cztery wiolonczele, później powstała jego wersja na orkiestrę smyczkową. Pani Marilena była wielką miłośniczką delfinów, pisała o nich wiersze. Delfin jawi się w tej kompozycji przede wszystkim jako symbol wolności. Wersja utworu, której dzisiaj wysłuchamy, powstała specjalnie z myślą o NFM Orkiestrze Leopoldinum.

Cuatro retratos españoles (w aranżacji na orkiestrę smyczkową) powstały przed kilku laty podczas pobytu kompozytora w Niemczech. Utwór zawiera tytułowe cztery portrety artystów związanych z Hiszpanią. To sławne nazwiska: Pablo Picasso (inspiracją był jego „okres błękitny”), Salvador Dalí, Antonio Gaudí oraz Federico García Lorca. Każdy portret jest zapisem określonych skojarzeń, impresji wywołanych dziełami danego twórcy. Przykładem niech będą refleksje Bottiglieri na temat utworu poświęconego Gaudíemu: „Przyciąganie do tego, co wielkie, pcha spojrzenie ku górze. Tak zaczyna się mój utwór. Siedem smyczków, od kontrabasu do drugich skrzypiec, brzmi bardzo »gęsto« w średnio-niskim rejestrze, podczas gdy tylko pierwsze skrzypce brzmią samotnie, podekscytowane i drżące w rejestrze zbyt wysokim: kiedy po raz pierwszy ukazała mi się *Sagrada Familia* w całej swej okazałości, mój zdemiony i sparaliżowany wzrok wznosił się w górę. W mojej kompozycji 7 smyczków reprezentuje nasze ciało, zjednoczone z ziemią, podczas gdy wysoki dźwięk ósmego symbolizuje spojrzenie, odległość dźwięku reprezentującą pragnienie oderwania się

od materialności, rodzaj ekstazy lub podziwu dla boskiej mocy sztuki” (cytat pochodzi z bookletu dołączonego do płyty CD wydanej przez wytwórnię DUX).

Z kolei *Clarinet portraits* to ślad fascynacji klarnetem i hotd, jaki Bottiglieri składał dwóm kompozytorom, którzy wzbogacili literaturę klarinetową w XX w.: Francisowi Poulencowi i Aaronowi Coplandowi. Podczas dzisiejszego koncertu usłyszymy jeden z portretów: *Hommage à Poulenc*. Jak wyjaśnia autor, utwór ten to „prosta tarantella napisana w wygodnej tonacji c-moll, która zapewnia soliście możliwość pokazania wrażliwości, a jednocześnie wirtuozerii”. Kompozycja została zadedykowana Giovanniemu Punziem, wybitnemu klarneckićcie, którego gry będziemy mieć przyjemność dzisiaj posłuchać.

W kompozycji *Muzyka trwa* Bottiglieri odwołuje się do *Metamorfoz* Richarda Straussa. Podobnie jak u Straussa, każdy z instrumentów ma w tym utworze własną, solową partię. Rozpoczynają altówki, potem dołączają pozostałe instrumenty.

Tōru Takemitsu był najbardziej znanym kompozytorem japońskim XX w. Jego twórczość, będąca owocem ogromnego talentu, to imponujący przykład mistrzowskiego opanowania muzycznej tradycji Zachodu przez artystę urodzonego w odległym kręgu kulturowym. Jest to tym bardziej zadziwiające, że w dziedzinie kompozycji Takemitsu był w dużej mierze samoukiem. Tworzył od zeszłego roku życia. Za jego przetomowe dzieło uznać trzeba *Requiem for Strings*. Wykonane w 1957 r. przez Tokyo Symphony Orchestra, przyniosło dwudziestosiedmioletniemu kompozytorowi wielki sukces w Japonii. Wkrótce też Takemitsu stał się znany na Zachodzie, a znaczącą rolę w jego wypromowaniu odegrał sędziwy Igor Strawiński, zachwycony *Requiem* młodzieńca.

Następne lata przyniosły rozkwit talentu Japończyka. W 1965 r. jego *Textures* zdobyły pierwsze miejsce na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorów w Paryżu. Warto też wspomnieć, że w 1992 r. polska sekcja Międzynarodowego Towarzystwa Muzyki Współczesnej zorganizowała w Polsce Dni Takemitsu.

Music of Training and Rest należy do późnych utworów japońskiego kompozytora, napisanych w latach 1994–1995. Jest to aranżacja stworzonej przez niego muzyki filmowej, przeznaczona na orkiestrę smyczkową i wchodząca w skład *Three Film Scores*. Ten niewielki utwór daje odczuć słuchaczowi skalę talentu Japończyka. Możemy w nim odnaleźć energię

i zmysłowość tanecznych gestów, a także liryzm i spokój – wszystko sugestywne, nasycone brzmieniem i emocjami.

Do tego samego pokolenia japońskich kompozytorów należał Yasushi Akutagawa, który jest znany m.in. z muzyki do filmu *Wrota piekiel* (1953), nagrodzonego Złotą Palmą w Cannes oraz Oscarem (reżyseria Teinosuke Kinugasa). Z lat 50. XX w. pochodzi też jego *Triptyque* na orkiestrę smyczkową. Utwór ten wyraźnie ukazuje związek japońskiego kompozytora z nurtem neoklasycyzmu. *Triptyque* przynosi muzykę tętniącą rytmem i energią, w częściach skrajnych głównie motoryczną, w części środkowej – liryczną. *Berceuse* wnosi wręcz ton czułości, melodia kojarzy się z nuconą dziecku kotysanką. Finałowe *Presto* złączone łączy element motoryczny z liryzmem.

O twórczości Aarona Coplanda niedawno zmarły Bogusław Schaeffer pisał z wyraźnym dystansem, że „stanowi konglomerat różnych wpływów: Skriabina i neoklasyki, impulsów jazzowych i dodekafonii, elementów muzyki rozrywkowej i symfoniki o ambicjach Mahlerowskich, baletowej płytkości i kameralnego skupienia, że jest w niej wszystko, z czym przeciętny muzyk amerykański mógł się być zetknąć”. A jednak Copland z pewnością nie był przeciętnym amerykańskim muzykiem: syn żydowskich emigrantów z Litwy, w latach 20. studiował we Francji u sławnej Nadii Boulanger, chłonec paryski neoklasycyzmu. Później sam stał się wpływowym amerykańskim pedagogiem. Przytoczona charakterystyka autorstwa Schaeffera (zwolennika awangardy) zawiera wiele słusznych spostrzeżeń: muzyka Coplanda rzeczywiście stanowi konglomerat licznych wpływów.

Koncert klarnetowy, ukończony w 1948 r., doczekał się prawykonania 6 listopada 1950 r. I to prawykonania, które mógłby sobie wymarzyć każdy kompozytor: na klarnecie grał Benny Goodman (to on zamówił ten utwór), a zespołem NBC Symphony Orchestra dyrygował Fritz Reiner. Dzieło składa się z dwóch głównych części rozdzielonych solową kadencją klarnetu. Są to części skrajnie odmienne w wyrazie. W pierwszej panuje delikatny liryzm, subtelny dialog klarnetu z zespołem orkiestrowym, podczas gdy w drugiej części króluje niepodzielnie żywioł rytmu, przypominający słuchaczowi, że utwór został napisany dla znakomitego klarnecisty jazzowego.

Francesco Bottigliero

Wybitny włoski dyrygent i kompozytor. Posiada wszechstronne wykształcenie muzyczne. Jego rozległe

zainteresowania, energia twórcza i talent mogłyby wypełnić niejeden artystyczny biogram. Bottigliero ukończył studia w zakresie gry na fortepianie, kompozycji, dyrygentury i filozofii. Dyrygował w wielu instytucjach w Europie, m.in. w Teatrze Śląskim w Opawie oraz Theater Erfurt, i współpracował z licznymi europejskimi orkiestrami, takimi jak m.in. Janáčkův Komorní Orchester w Ostrawie czy Kongresowa Orkiestra Symfoniczna w Sankt Petersburgu. W Polsce współpracował jako dyrygent i korepetytor solistów m.in. z takimi instytucjami i zespołami jak Opera Wrocławska, Teatr Wielki w Poznaniu, Opera Baltycką, Opera Śląska, Teatr Wielki w Łodzi, Filharmonia Krakowska, Filharmonia Śląska, Sinfonietta Cracovia i Orkiestra Akademii Beethovenowskiej. W 2017 r. wystąpił w Carnegie Hall w Nowym Jorku, prezentując własne kompozycje oraz dyrygując swoimi transkrypcjami pieśni M. Kartowicza. W 2016 r. wydał album *Canción* ze swoimi utworami na sopran i trio fortepianowe, a pod koniec 2019 r. płytę *Portraits* z napisaną przez siebie muzyką kameralną. Obie płyty ukazały się w wytwórni DUX. Jego kompozycja *Wehikuł czasu* do libretta J. Skoczek otrzymała II nagrodę w konkursie na operę dla dzieci i młodzieży organizowanym przez ZAiKS oraz Teatr Wielki – Operę Narodową. W maju 2020 r. dzieło to będzie miało swoją premierę w Operze Baltyckiej.

Francesco Bottigliero, fot. Maciej Galas

Giovanni Punzi

Jest I klarnecistą Copenhagen Phil. Urodził się w Salerno w 1989 r. Występował w Europie, USA i Ameryce Południowej, Meksyku, Rosji, Chinach i Australii. Studiował w Accademia Nazionale di Santa Cecilia w Rzymie, w Konserwatorium Paryskim i Royal Danish Academy of Music. Jako solista występuje z Copenhagen Phil, Orchestre de chambre de Paris, Philharmonisches Orchester Freiburg, Odense

Symphony Orchestra, Royal Danish Academy of Music Symphony Orchestra. Artysta zdobył nagrody w 10 najbardziej prestiżowych konkursach klarnetowych świata. Nagrywał dla Radia France, Radio Vaticana, BBC Radio 3, Radia Duńskiego i Brilliant Classics. Jest regularnie zapraszany na najważniejsze europejskie festiwale, a także na koncerty z takimi zespołami jak Danish National Radio Symphony Orchestra, London Philharmonic Orchestra, Royal Northern Sinfonia,

Giovanni Punzi, fot. archiwum artysty

Sydney Symphony Orchestra, Orchestra del Teatro alla Scala. Występował pod batutą takich dyrygentów jak m.in. C. Abbado, R. Muti, V. Gergiev, D. Gatti oraz K. Nagano. Od 2017 r. jest dyrektorem artystycznym i głównym nauczycielem w Accademia Mediterranea del Clarinetto i w Royal Danish Academy of Music w Kopenhadze.

Skład NFM Orkiestry Leopoldinum w sezonie 2019/2020:

Christian Danowicz (koncertmistrz), Adam Koch Christensen (II koncertmistrz), Magdalena Ziarkowska-Kośćka (z-ca koncertmistrza), Aleksandra Bugaj, Karol Kamiński, Agata Kasperska, Arkadiusz Pawluś, Aleksandra Pawłowska, Dorota Pindur, Anna Pozdziejewa, Tymoteusz Rapak (prowadzący grupę II skrzypiec), Anna Szuffat – **skrzypce**

Michał Micker, Marzena Malinowska, Tomasz Pstrokoński-Nawratil, Konrad Cichoszewski – **altówki**

Marcin Misiak, Tomasz Daroch, Jakub Kruk, Monika Łapka – **wiolonczele**

Mirostław Mały – **kontrabas**

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

